

“Stiprināsim ģimenes ārstu komandas darbu, paplašinot primārās veselības aprūpes lomu un uzlabojot primārās veselības aprūpes kvalitāti, kā arī sekmējot komandas iesaisti veselības veicināšanas un profilakses pasākumu īstenošanā,” teikts deklarācijā par Artura Krišjāņa Kariņa vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību.

Kāda laukos ir veselības aprūpes pieejamība, “Druva” interesējās pašvaldībās.

Problēmas pieaug

Amatas novada pašvaldības vadītāja Elita Eglīte, vērtējot veselības pakalpojumu pieejamību, uzsver, ka katrā no pieciem pagastiem situācija ir citāda. “Zaubes un Nītaures pagastos tā ir laba. Dakteres Olītas Elmeres privātparprakse apkalpo abus pagastus, Skujenes pagastā ir ārsta Ulda Vasiļevska prakse. Tiek nodrošināta analīžu ņemšana, strādā arī ārsta palīgi. Ģimenes ārsti brauc mājas vizītēs, viņi ir īsti lauku ārsti. Zaubē un Nītaurē ir aptieka,” stāsta novada vadītāja.

Drabešu un Amatas pagastā situācija cita – nav pastāvīgas ārstu prakses vietas, Ģikšos, Līvos ārsti pieņem pēc grafika reizi vai divas mēnesī. Daudzi pie ģimenes ārsta brauc uz Cēsīm. Ieriķos un Līvos nav aptiekas. “Pašvaldība uztur feldšerpunktus Ieriķos, Līvos un Ģikšos, bet, ja to vadītāji vienlaikus nav ģimenes ārsta palīgi, nav skaidri likumdevēja nosacījumi, ko viņi drīkst, ko nedrīkst darīt. Ģikšos un Ieriķos feldšeres ir ambulatorā dienesta ārsta palīgi un nav saistītas ne ar vienu ģimenes

Veselības aprūpes pieejamība dažāda

ārstu. Līvos feldšere ir daktera Briģa ārsta palīdze. Ieriķu un Ģikšu feldšerpunktiem ir arī valsts finansējums, Līvos to uztur tikai pašvaldība,” situāciju skaidro E.Eglīte.

Mājas vizītēm ģimenes ārsti transporta izdevumus segt lūdz ļoti reti, pašvaldība piešķir īres atlaides. Feldšeriem transports ir nodrošināts.

“Vai pēc reformas Līvos būs feldšerpunkts? Tā darbībai valsts dotāciju nepiešķir, jo Līvi ir pārāk tuvu pilsētai, jābūt vismaz 20 kilometriem. Feldšeres darbs ir pieprasīts, cilvēki par nākotni satraukti. Lauku feldšeri ir nenovērtēti, viņiem trūkst atbalsta, sabiedrībā nav izpratnes par viņu darbu, ja blakus ir ģimenes ārsts, noteikti strādāt ir vieglāk. Līvos ir novadā vienīgā zobārstniecības prakse, daudzi tur brauc. Te bērniem ir pieejama valsts atmaksāta ārstēšana. Labi, ka Skujenē un Zaubē bijuši zobārstniecības izbraukumi,” teic E.Eglīte.

Novada vadītāja arī uzsver, ka ģimenes ārsti nav vairs tik jauni, grūti iedomāties, kas strādās pēc gadiem. “Tēdzīvotāji novēco, veselības problēmas saasinās. Katrs, protams, kaut kā nokļūst pie ārsta, kaut novēloti,” stāsta E.Eglīte un atzīst, ka veselības pieejamības

problēmas tikai palielināsies. Katrs trešais novada iedzīvotājs ir vecāks par 50 gadiem.

Pašvaldības vadītāja pārliecināta, ka nākotnē jādomā par veselības pabalstiem briļļu iegādei, protēzēšanai, zobārsta pakalpojumiem, jo tie ir dārgi. No pensijas var sakrāt vai nu malkai, vai protēzēm. Daudziem ir nepieciešama acu operācija. “Laukos veselības aprūpe, īpaši jau speciālistu, nav katram pieejama,” uzsver E.Eglīte.

Labāk nekā daudzviet citur

Raunas novadā strādā trīs ģimenes ārsti, visi pieņem pacientus Raunā, viens Drustos. Pašvaldības vadītāja Evija Zūrģe uzsver, ka ģimenes ārstu pieejamība ir optimāla. “Vienīgi drustēnieši dažkārt saka, ka nav apmierināti ar ģimenes ārsta pieņemšanas laiku,” bilst pašvaldības vadītāja. Raunā strādā zobārste, pieejams zobu higiēnists. “Taču zobārstei nav līguma ar Nacionālo veselības dienestu par bērnu apkalpošanu. Vecāki meklē iespējas, kur

Pašvaldības transports tiek prasīts ļoti reti,” pastāsta Raunas novada vadītāja.

Meklē ģimenes ārstu

Līgatnes novadā jau pusotru gadu ģimenes ārste pieņem tikai Augšlīgatnē, Līgatnes pilsētā ģimenes ārsta nav. “Attālums līdz Augšlīgatnei nav liels, arī rindas pie ārstes un palīga nav garas,” vērtē pašvaldības izpilddirektors Egils Kurpnieks un pastāsta, ka ģimenes ārste no pilsētas pārcēlās uz Siguldu un daudzi viņas pacienti pie dakteres brauc uz turieni. “Tā kā primārās veselības aprūpes koeficients novadā nav ļoti labs, meklējam ģimenes ārstu. Toties Līgatnes pilsētas Veselības aprūpes centrā strādā zobārste, kura par valsts finansējumu apkalpo arī bērnus,” stāsta izpilddirektors un uzsver, ka medīķiem par pašvaldības telpām īres maksa ir simboliska. Tiek segti arī elektrības izdevumi. Savulaik, lai uzlabotu piekļuvi, pilsētā ēkā, kur pieņēma ģimenes ārsts, tika ierīkota nobrauktuve, lai varētu iekļūt cilvēki ratiņkrēslos, labiekārtota ģimenes ārsta prakses vieta Augšlīgatnē.

Novadniekiem nopietnāku veselības problēmu gadījumā ir privilēģija – Augšlīgatnē ir Neatliekamās medicīniskās palīdzības punkts. □

Zobārste Ingūnas Rumas privātparprakse Vecpiebalgā atvērta vien šomēnes. Līdz tam vairāk nekā 15 gadus zobārsta Vecpiebalgā nebija.

Dzīvo un strādā Vecpiebalgā



■KOMANDA. Vecpiebalgā šomēnes sāka strādāt zobu higiēniste Ilze Kaire un zobārste-protēziste Ingūna Ruma.

Kad I.Rumas ģimene no Siguldas pārcēlās uz Inčiem, ārstēti pat nebija doma, ka varētu strādāt Vecpiebalgā, turpināja braukt uz darbu Siguldā.

“Cilvēki ierosināja, ka varētu strādāt Vecpiebalgā. Kaut ceļš līdz Siguldai labs, bet diendienā braukt tomēr nogurdinoši,” stāsta zobārste un uzsver, ka pašvaldība bija ļoti pretimnākoša, piedāvāja labas telpas, bija jāveic vien kosmētiskais remonts. Īres maksa ir simboliska.

“Telpas bija jāpiemēro atbilstoši zobārstniecības kabineta prasībām, prakse bija jāreģistrē, pagāja laiks, kamēr pārbaudīja, vai iekārtas un kabinets atbilst nosacījumiem,” pastāsta I.Ruma. Viņa sākumā domājusi, ka darba būs mazāk, bet pacientu netrūkst.

Zobārste noslēgusi līgumu ar Nacionālās veselības dienestu par bērnu līdz 18 gadiem ārstēšanu par valsts finansējumu. “Piekrītu, ka bērni nav vainīgi, ja zobu veselība nav teicama. Tā ir vecāku atbildība. Nepareizs uzturs un zobu tīrīšana rada problēmas. Ar bērniem, protams, ir grūtāk strādāt nekā ar pieaugušajiem,” pārdomās dalās zobārste.

Pirms gadiem pieciem I.Ruma savā praksē atteicās apkalpot

bērnus, jo valsts finansējums bija mazāks par pakalpojuma pašizmaksu. “Kādam par to vienlīga bija jāsamaksa, un tie bija citi pacienti. Tagad finansējums vēl nav optimāls, bet ir virs pašizmaksas. Ja apkalpotu tikai bērnus, nebūtu naudas, lai attīstītu privātparpraksi, pilnveidotu sevi. Kādu bērnu katru nedēļu varu pieņemt. Ir jau pieteikušies,” pastāsta I.Ruma un uzsver, ka laukos nekāda reklāma nav vajadzīga, cits no cita uzzina.

Kāpēc ārsti neizvēlas strādāt laukos, I.Ruma atzīst: “Esmu gadiem strādājusi, ir sagādāts viss, kas praksē vajadzīgs. Ja būtu jāsāk no nulles, to nedarītu. Ja ģimene pārceļas uz laukiem, ārstam darbs būs, bet vai tas būs dzīvesbiedram? Tas arī viens no iemesliem, kāpēc jaunie ārsti nenāk uz laukiem. Vecpiebalgā ir brīnišķīgi cilvēki, te tikai jādzīvo un jāstrādā. Pati esmu cēsnièce, man šī puse tuva un pazīstama.” □

Lai ģimenes ārstiem nepieciešamais

Pērn bija iespēja piedalīties projektu konkursā primārās veselības aprūpes infrastruktūras un tehniskā nodrošinājuma uzlabošanai ārstu praksēs, lai saņemtu ERAF un valsts finansējumu, kuram vajadzīgs sešu procentu līdzfinansējums. Tā mērķis - uzlabot kvalitatīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, jo īpaši sociālās, teritoriālās atstumtības un nabadzības riskam pakļautajiem iedzīvotājiem. Dažās ārstu praksēs projekts jau īstenots, citur darbi vēl priekšā.

Raunas un Vecpiebalgas novada pašvaldība uzņēmās šo projektu administrēt. “Ārsti nav projektu rakstītāji, viņiem tāpat daudz atskaišu, vismaz tā varam viņus kaut nedaudz atbalstīt,” saka Vecpiebalgas pašvaldības vadītājs Indriķis Putniņš.

Ģimenes ārstes Zaigas Zariņas praksē Dzērbenē un Ulda Vasiļevska ģimenes ārsta praksē Kaivē un Taurenē tika iegādātas mēbeles, medicīnas tehnoloģijas. “Ārsti izvēlējās to, kas kuram nepieciešams, piemēram, ledusskapi, auguma mērītāju, medikamentu skapi, regulējamu kušeti, neatliekamās medicīniskās palīdzības somu, galdu un citu ikdienā nepieciešamo. Palīdzējam arī vajadzīgo atvest,” pastāsta Vecpiebalgas pašvaldības projektu vadītāja Daiga Šatrovska. Ģimenes ārstu prakšu infrastruktūrā un tehniskajā nodrošinājumā ieguldīti 10 320 eiro, no tiem 619 eiro prakšu ārstu līdzfinansējums.

Raunas novada pašvaldība, izmantojot projekta finansējumu, Raunā atjaunoja ģimenes ārsta kabinetu un procedūru telpu, kā arī iegādājās kartotēku skapi, medikamentu skapjus, procedūru galdiņu un medicīnisko manipulāciju lampu, medicīnisko kušeti ar elektriski regulējamu augstumu, un citas lietas. Projekta kopējās izmaksas 8 000 eiro, no tiem 480 eiro pašas ārstes finansējums.

Savukārt ārstes Gundega Meinerte Priekuļos un Inese Gārša Vaives pagasta Rīdzenē projektu īstenoja pašas. G.Meinertes ģimenes ārsta praksē tiks iegādāta datortehnika un medicīnas tehnoloģijas, kā arī mēbeles. Projekta kopējās izmaksas ir 7922 eiro, bet pašas finansējums – 475 eiro.

Rīdzenē Ineses Gāršas ārstas praksē pārbūvēs sanitāro meglu un kāpņu telpu, nodrošinot vides pieejamību, atjaunota pacientu uztgaidāmā telpa, procedūru kabinets un pacientu pieņemšanas telpa, iegādāts dators e-veselības vides nodrošinājumam. Projekta kopējās izmaksas ir 8 000 eiro, ārstas prakses finansējums – 480 eiro. □

Lappusi sagatavojusi
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds